

Małgorzata Miazga

doradca metodyczny języka polskiego i wiedzy o kulturze
w Samorządowym Ośrodku Doradztwa Metodycznego
i Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach

Recenzja programu nauczania Barbary Łabęckiej

Ponad słowami

Komentarz do założeń programu

W opracowaniu koncepcji programu Autorka przede wszystkim wykorzystała swoje doświadczenie w pracy nauczyciela polonisty oraz badania sondażowe prowadzone przez Wydawnictwo Nowa Era. W efekcie teksty literackie reprezentatywne dla poszczególnych epok zostały ułożone w porządku chronologicznym – jako najbardziej naturalnym dla ucznia i ułatwiającym systematyzowanie jego wiedzy. Jednocześnie program uwzględnia takie teksty współczesne (filmy, spektakle, obrazy, animacje komputerowe), które zainteresują młodzież i zobrazują ciągłość kultury i dialogu między epokami. Założenia programu są zatem zgodne z ideą przedmiotu *język polski* wyłożoną w komentarzu do podstawy programowej i dobrze służą realizacji zadań szkoły.

Ocena zgodności programu z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (DzU z 2012 r., poz. 977).

Treść i struktura programu jest zgodna z rozporządzeniem MEN. Program uwzględnia szczegółowe cele kształcenia i wychowania oraz treści zgodne z treściami nauczania zawartymi w podstawie programowej, opis procedury osiągania celów kształcenia i założonych osiągnięć ucznia, a także propozycje kryteriów oceny i metod sprawdzania osiągnięć ucznia.

Program jest zgodny z podstawą programową i logicznie uporządkowany. Jego istotą jest analiza i interpretacja utworów literackich zgodnie z zasadą tekstocentryzmu, czyli główną ideą podstawy programowej. Bloki *O epoce* służą wprowadzeniu w światopogląd, filozofię, obyczajowość i sytuację historyczną, ułatwiając nauczycielowi realizację wymagania *uczeń dostrzega w czytanych utworach cechy charakterystyczne określonej epoki*. Ścisły kanon *Teksty z epoki* obejmuje teksty literackie od lat będące przedmiotem szkolnej lektury. Każdy polonista ma w tym zakresie doświadczenie dydaktyczne i sprawdzone sposoby przybliżenia uczniom wartości ideowych i artystycznych, nie musi więc od podstaw budować swojego warsztatu pracy. Za to bloki *Nawiązania* stanowią prawdziwą ucztę dla ducha: filmy zaliczane do sztuki wysokiej i kina popularnego, przykłady powiastki filozoficznej, fantasy,

współczesnego kryminału i satyry. Lekcje w ramach tego bloku z pewnością zainteresują uczniów, a zarazem stworzą okazję do ćwiczenia analizy i interpretacji utworu literackiego spoza listy lektur, przygotowując do egzaminu maturalnego.

Ten cel systematycznie realizują cykle lekcji po każdej epoce. Rozwijanie umiejętności pisania wypracowań i konstruowania wypowiedzi ustnej na różnym materiale literackim zwykle stanowi wyzwanie dla nauczyciela, ponieważ wymaga żmudnych i jednocześnie pomysłowych ćwiczeń doskonalących ujęcie tematu, kompozycję, język i styl. To bardzo dobrze, że nauczyciel znajdzie wsparcie w podręczniku w postaci zestawów zadań rozwijających różne aspekty wypowiedzi ustnych i pisemnych.

Ocena poprawności dydaktycznej programu nauczania

Program jest poprawny pod względem dydaktycznym i uwzględnia aktualny stan wiedzy metodycznej. Zawiera dużo propozycji utworów literackich i został przystosowany do pracy z uczniem zainteresowanym bogactwem zjawisk kulturowych. Trzeba jednak pamiętać, że adresatem dokumentu jest nie tylko nauczyciel prowadzący zajęcia na poziomie podstawowym w wymiarze 360 godzin w cyklu kształcenia, lecz także polonista dysponujący 600 godzinami (360+240), a czasem także dodatkowymi lekcjami przyznawanymi na przygotowanie uczniów do egzaminu powszechnego – zdawanego przez każdego maturzystę bez względu na zainteresowania i predyspozycje.

Dzięki bogactwu zaproponowanych treści nauczania i tekstów kultury program umożliwia indywidualizację procesu nauczania. Nauczyciel może dokonać jego modyfikacji, dostosowując swoją wersję do wymiaru godzin, profilu klasy, poziomu uczniów zdiagnozowanych na początku etapu kształcenia i specyfiki środowiska lokalnego.

Materiał zakłada wykorzystanie wielu metod sprzyjających aktywnemu uczeniu się, a to znaczy, że uczy stosowania zdobytej wiedzy w działaniu, kreatywności i przedsiębiorczości. Takie metody, jak portfolio, metaplan, mapa mentalna, debata czy projekt – uwzględniające rozmaite typy inteligencji według teorii Howarda Gardnera – przydadzą zajęciom z języka polskiego nowoczesnego oblicza. Dzięki temu założone w programie sposoby osiągnięcia celów zmotywują uczniów do obecności i aktywności na lekcjach.

Opis założonych osiągnięć uczniów oraz propozycje kryteriów ich oceny pomogą nauczycielowi opracować przedmiotowy system oceniania.

Imponująco wygląda obudowa metodyczna programu – bogactwo multimediów, stale aktualizowane biuletyny internetowe odsyłające do wartościowych zasobów w sieci (np. lekcji i materiałów na portalach edukacyjnych), portal maturalny dla ucznia i nauczyciela to narzędzia, które twórczo wykorzystują osiągnięcia nowoczesnej edukacji.

Wniosek końcowy: *Ponad słowami* Barbary Łabęckiej to program poprawny, bardzo bogaty, nowoczesny, interesujący, który może dobrze służyć w przygotowaniu uczniów do egzaminu maturalnego i do uczestnictwa w życiu kulturalnym.